

Nytt fra

ØSTMARKA

Medlemsblad for Østmarkas Venner 60. årgang Nr. 2/2026

*Omkamp om Dammyrveien
Når alle hogster godkjennes
Hva er lov og hva er forbudt
Milorg-bautaen 80 år
Østmarksetra 100 år*

SLÅ RING
OM
ØSTMARKA

80 år siden Milorg-bautæen ble reist – og mer aktuell enn noensinne

Av Helga Gunnarsdóttir

Lederen har ordet:

16. juni er det 80 år siden Milorg-bautæen på Sarabråten ble reist til minne om ni unge menn fra Oslo øst som ofret livet i kampen mot nazistenes okkupasjon. De var alle aktive i Milorg-tropp 13132. De var mellom 23 og 29 år gamle da de ble drept av nazistene vinteren 1945.

Milorg-troppen brukte Østmarka til våpentrening, til fallskjermstlipp og som hemmelig rute for dem som måtte flykte til Sverige. Troppen utførte en rekke sabotasjeaksjoner mot okkupasjonsmakten. Dagen etter en av disse aksjonene 12. februar 1945 ble to av troppens medlemmer skutt i kamp og sju ble arrestert og torturert av Gestapo. De ble henrettet på Akershus festning 17. mars samme år. Som en del av hevnen senket tyskerne de dodes legemer på dypt vann i Oslofjorden utenfor Nesodden. Deres etterlatte manglet derfor en grav å gå til med sine minner og tanker.

Deres venner i Milorg-troppen ønsket derfor å reise et minnesmerke over sine falne kamerater, og hva var mer naturlig plassering enn et sted i Østmarka. Valget falt på vakre og historiske Sarabråten med utsikt over Nøkle vann. Området ved Sarabråten var fullt av mennesker den vakre junidagen i 1946 da granittbautæen med de ni navnene ble av-

duket. Som bildet viser, sto kamerater fra Milorg æresvakt under seremonien.

De første årene var det Milorg-foreningen 13132 som arrangerte Minnestunden, men i 1967 overtok Bøler Vel og Fellesråd med Kai Ekanger i spissen. I 1987 overtok Østmarkas Venner ansvaret og 40 ganger har foreningen arrangert minnestunden (under koronapandemien la vi dog kun ned blomster ved bautæen). Kai Ekanger hadde ansvaret til og med 2017, det vil si totalt i hele 50 år. De siste ni årene er det hans sønn Ivar som har dratt lasset sammen med Østmarkas Venner. Så vidt vi erfarer er dette den eneste bautæen hvor denne tradisjonen har vært gjennomført hvert år siden andre verdenskrig.

Østmarkas Venner arrangerer denne minnestunden av flere grunner. Vi vil minnes de ni Østmarka-guttene som ofret livet for friheten, og som har navnene sine her. Vi bruker anledningen til å minne om at demokrati, fred og frihet er ikke noe selv-sagt. De siste årene har denne vissheten dess-verre kommet mye tettere på oss enn på mange år.

På 80-årsdagen får vi besøk av Oslos ordfører og barnelege Anne Lindboe, og historiker,

Nytt fra Østmarka – Medlemsblad for Østmarkas Venner

Utgiver: Østmarkas Venner,
Postboks 85 Nordstrand, 1112 Oslo
Ansvarlig redaktør: Helga Gunnarsdóttir
e-post: helga@styreov.no
I redaksjonen: Bjarne Røsjø og
Gunnar Kagge

Forsidebilde: *Nøttekråka skravler om siste nytt fra Østmarka.*

Foto: Jørn Areklett Omre
Grafisk produksjon: Aksell AS – aksell.no
Opplag: 4 600
Frist for stoff til neste nr. er 1. juli 2026
Utgis med støtte fra Rælingen kommune.

Den 16. juni 1946 ble bautaen på Sarabråten over falne Milorg-menn avduket.
Foto: Cato Hermansen/Østmarks lokalhistoriske bilder.

forfatter og fagforeningsmann Jonas Bals som skal holde taler under minnestunden. Annonse for minnestunden finner dere på side 8.

Vi må aldri glemme hvor privilegerte vi er som har levd i fred, frihet og demokrati – og en stadig voksende velstand – helt siden 1945. Men dette hellet fører også til at vi bør føle

et særlig ansvar for de som ikke er så heldige som oss.

Den politiske situasjonen i verden viser at fred, frihet og demokrati er ingen selvfølge, og at vi hver dag må vokte og verne om det vi har oppnådd. Jeg håper derfor å se mange av dere ved Milorg-bautaen 16. juni!

Styret i Østmarkas Venner 2026–2027

Leder: Helga Gunnarsdóttir 959 92 349

Nestleder: Øyvind Pettersen 454 57 346

Signe Nyhuus 976 24 869

Marianne Siegel 486 05 772

Varamedlemmer:

Bente Lise Dagenborg 419 22 941

Kristin Lund 957 09 166

Sigmund Hågvar 917 14 510

Lars Rogstad 450 04 970

Jan Olav Nybo 450 21 640

Johan G. Ellingsen 909 21 568

Administrativ leder: Ingunn Lian Nylund 949 82 006, medlem@ostmarkasvenner.no

E-post til styret og ansatte: fornavn@styreov.no

Trykksak
2041 0379

Den svære Dammyrveien er planlagt helt inntil en viktig tiurleik i Østmarka. Foto: Lars Lindland.

Statsforvalteren går til omkamp for Dammyrveien

Tekst: Bjarne Røsjø

Motstanderne av Dammyrveien innkasserte en stor seier i mars i år: Da fastslo Sivilombudet at kommunestyret i Lørenskog var i sin fulle rett til å avslå Losby Bruks søknad om å få bygge den store skogsbilveien i Østmarka. Men Statsforvalteren har ikke gitt opp veien og har gått til en underlig omkamp mot Sivilombudet.

Losby Bruk AS ønsker å bygge en nesten fire kilometer lang skogsbilvei – kalt Dammyrveien – i det kuperte terrenget øst for Elvåga i Østmarka. Her vil skogeieren bygge en opptil 6,5 meter bred vei for å kunne kjøre med opptil 24 meter lange trailere, men kommunestyret i Lørenskog har sagt «nei» til veibyggingen i to omganger på grunn av naturverdiene og hensynet til friluftslivet i området.

Mange ble overrasket da Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus (heretter kalt Statsforvalteren) i februar 2025 overkjørte politikerne i Lørenskog og ga Losby Bruk AS lov til å bygge veien. Avgjørelsen ble møtt med skarpe reaksjoner: Venstre-politikeren Ola Elvestuen kalte vedtaket en skandale, og SV-politikeren Bjørn Bakke i Lørenskog samt flere andre mente at galenskapen måtte stoppes.

– Statsforvalteren brøt forvaltningsloven

Statsforvalterens overkjøring av kommunestyret, naturverdiene og friluftslivet førte til at Østmarkas Venner (ØV) og Naturvernforbundet skrev en felles klage til Sivilombudet, som blant annet skal passe på at embets- og tjenestemenn i forvaltningens tjeneste ikke gjør feil eller forsømmer sine plikter. Sivilombudets uttalelse kom i mars 2026 og var krystallklar: Da Statsforvalteren opphevet kommunestyrets vedtak om å si «nei» til Dammyrveien, og godkjente veien direkte, var vedtaket bygget på en «uriktig forståelse av landbruksveiforskriftens paragraf 3-2», står det i vedtaket. Ombudet mente også at Statsforvalteren hadde brutt forvaltningsloven, fordi de ikke hadde lagt tilstrekkelig vekt på det kommunale selvstyret.

Statsforvalteren svarte 19. april på Sivilombudets kritikk med å oppheve sitt eget ved-

tak om å godkjenne veien, samtidig som de opphevet kommunestyrets vedtak om «nei» til Dammyrveien. Statsforvalteren forsøkte også å gi inntrykk av å ha fulgt opp Sivilombudets kritikk. Men det har ikke Statsforvalteren gjort, mener Østmarkas Venner (ØV) og Naturvernforbundet. De to organisasjonene mener isteden at det nye vedtakets innhold i realiteten er et forsøk på en omkamp med Sivilombudet. – Innholdet står i strid med Ombudets uttalelse, men er også direkte illojalt mot de hensyn Ombudets uttalelse løfter frem, skriver de to organisasjonene i et skarpt brev til Sivilombudet.

Ber Sivilombudet om å følge saken videre

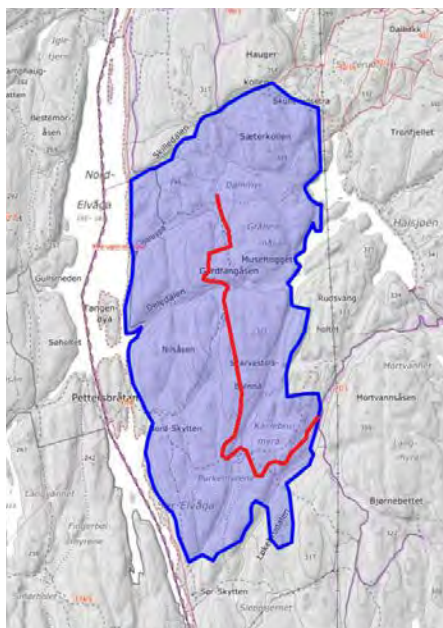
I brevet ber ØV og Naturvernforbundet om at Sivilombudet følger saken om Dammyrveien videre, fordi Statsforvalteren ikke ser ut til å respektere Ombudets uttalelse. I bre-

I denne vakre villmarka øst for Elvåga vil Losby Bruk AS bygge en skogsbilvei for opptil 24 meter lange og 60 tonn tunge tømmertrailere. Foto: ØV.

vet til Sivilombudet påpeker organisasjonene blant annet at Statsforvalterens drøftelse av det frie skjønn etter landbruksveiforskriften § 3-2 i lys av plan- og bygningsloven (og annet lovverk) er uklare, men synes å lede opp mot en konklusjon om at Ombudet har tatt feil når det har lagt til grunn at skjønn etter landbruksveiforskriften er fritt.

Statsforvalteren har attpåtil gitt Losby Bruk rett til å klage på vedtaket av 19. april, som altså opphever det forrige vedtaket om å godkjenne veibyggingen. ØV og Naturvernforbundet mener at grunnlaget for denne klageretten fremstår som totalt sviktende, både når det kommer til beskrivelsen av faktum og det rettslige grunnlag.

Kartet viser Dammyrveiens trasé i rødt. Veien skal brukes til å frakte ut tømmer fra området som er markert med blå farge. Illustrasjon: Lørenskog kommune.

Statsforvalteren mener faktisk at saken skal avgjøres av Landbruks- og matdepartementets hvis Losby Bruk AS sender inn en klage – og der kan saken bli endelig avgjort. Statsforvalteren regner tilsynelatende med at departementet vil fatte et «skogbrukervennlig» vedtak som ikke tar hensyn til det store nei-flertallet i Lørenskogs kommunestyre. Losby Bruks klage kom 8. mai.

Underlig argumentasjon fra Statsforvalteren

Statsforvalteren har tidligere forsøkt å mistenkeliggjøre vei-motstandernes motiver, ved å antyde at saken for dem egentlig handler om motstand mot all hogst. I Statsforvalterens brev 19. april blir kommunestyret spesifikt mistenkeliggjort med en antydning om at nei-vedtakene kunne «være motivert av

Losby Bruk AS ønsker å bygge en skogsbilvei, kalt Dammyrveien, som blir ca. fire kilometer lang med bredder som varierer mellom 4 og 6,5 meter. I tillegg kommer grøfter, høye skjæringer og massive fyllinger på begge sider – samt parkeringsplasser, sнопlasser, velteplasser og møteplasser. Det skal bli et 20 meter bredt flatehogst-belte på begge sider av veien.

Alt dette skal gjøre det mulig å kjøre med opptil 24 meter lange og 60 tonn tunge tømmer-trailere, i det som nå er et kupert og nærmest uberørt område i Østmarka. Skogsbilveien skal bygges for å kjøre ut tømmer fra ca. 4300 dekar skog.

Losby Bruk AS eier av 11 privatpersoner hvorav de fleste bor i Oslo.

et ønske om å forhindre eller begrense hogsten i området». Men dette er rett og slett ikke sant: Saksordføreren Knut Berg var krysstallklar da han i kommunestyrets behandling 18. september 2024 sa at «Losby Bruk har rett til å drive hogst og ta ut tømmer».

Et av de merkeligste punktene i Statsforvalterens begrunnelse for vedtaket 19. april, handler om at etaten vil ta hensyn til Losby Bruks «forventninger» om å få bygge Dammyrveien. Statsforvalteren mener nemlig at Losby Bruk fikk etablert en «forventning» da etaten godkjente veibyggingen, og at det skal tas hensyn til denne forventningen (til tross for at vedtaket var ugyldig). Statsforvalteren mener at dette punktet gir Losby Bruk anledning til å klage «omgjøringsvedtaket» inn for Landbruks- og matdepartementet.

I brevet til Sivilombudet er ØV og Naturvernforbundet klare i sin kritikk av dette synspunktet:

- Hvordan et ugyldig vedtak likevel skal kunne gis rettsvirkning på grunnlag av «forventning» i en pågående klagesaksbehandling mens Sivilombudet undersøker saken, er det ikke godt å forstå. Statsforvalteren gjør heller ikke noe forsøk på å begrunne dette nærmere, heter det i brevet.

Vil sette kommunestyret på sidelinjen

- Statsforvalterens vedtak står i dyp kontrast til Sivilombudets uttalelser om å ivareta det kommunale selvstyret. Slik dette fremstår, må det reises spørsmål om Statsforvalteren på et rettslig grunnlag de må vite ikke står seg, søker å styre saken mot Landbruks- og matdepartementet, slik at kommunestyret

Statsforvalteren mer enn antyder at kommunestyrets nei-vedtak delvis er begrunnet i et ønske om å forhindre hogst i området. Men kommunestyret presiserte at de anerkjente Losby Bruks rett til å drive hogst og ta ut tømmer. Bildet er fra en paneldebatt i april 2024, før alle partiene i Lørenskog hadde bestemt seg. Foto: Bjarne Røsjø.

vanskelig kan treffe en ny avgjørelse på grunnlag av lovforståelsen Sivilombudet gir uttrykk for, heter det også i brevet.

Østmarkas Venner og Naturvernforbundet avslutter brevet med å påpeke at Statsforvalterens vedtak ikke bare rammer betydningen av Sivilombudets uttalelser i fremtidige saker.

- Dette er også en tilsidesettelse av det kommunale selvstyret i en enkeltsak hvor lovgiver har forutsatt at dette skal tillegges vekt. Et nytt vedtak i kommunestyret vil gi parter og andre med rettslig klageinteresse en ny mulighet til å klage. Det er ikke vist til noen reelle hensyn, utover et ønske om statlig overstyring, som grunnlag for å innrømme klageadgang på omgjøringsvedtaket, heter det i organisasjonenes brev til Sivilombudet.

Minnestund på Sarabråten

Hva: Minnestund ved Milorgbautaen

Hvor: Sarabråten

Hvem: Østmarkas Venner

Når: Tirsdag 16. juni kl. 19:00

16. juni er det 80 år siden Milorg-bautaen ble reist. I den anledning blir det en mer høytidelig stemning over minnestunden ved bautaen over de ni Milorg-jegere som falt i kampen for vår frihet og demokrati vårvinteren 1945.

Ordfører i Oslo Anne Lindboe og historiker Jonas Bals holder dagens taler.

- «Til ungdommen» framføres av Fornebu SingAirs med dirigent Marianne Fjeld-Solberg
- Østre Aker Musikkorps spiller
- Bautaen hilses av Lindboe, Bals og styreleder

Turen til Sarabråten kan begynne ved Østmarksetra eller Rustadsaga, eller du kan gå via Mariholtet.

Busstransport kl. 18:00 fra P-plassen ved Østmarksetra.

Påmelding for bussturen til Ivar Ekanger, mobil: 905 34 357 innen 10. juni.

Arrangementet gjennomføres med støtte fra:

*Bautaen på Sarabråten.
Foto: Espen Bratlie.*

Østmarkas rikdom: vårens morgensol

Bli med når marka gryr.

*Sola starter med kollene: Barlindåsen, Tonekollen, Haukåsen.
Så siger strålene ned skrenter og stammer,
sprer seg over skimrende sjøer.*

*Dalenes dis svinner.
Dagaktive vesener våkner.
Granskogens mørke vikar.*

Hva er det stilleste du vet?

*Se nøye etter når fargene gjenoppstår.
I hvitveis og skogfiol.
I bjørkeløv og bekkeblom.*

Merk ravneparets gylne møte med sollyset i svevet.

Har du en favorittfarge?

*Kjenn lunkent lys mot ansiktet.
Merk glansen i hundens øyne.
Hør lyset stimulere fuglenes struper.
Hvem synger vakrest i vårskogen?*

*Følg med når vår nærmeste stjerne,
sakte hever seg over åsenes tretopper.*

(husk solbriller)

*Lek at du er kunstner.
Innbill deg at du er Edvard Munch.
Han så soloppgangen.*

*Østmarka våkner –
sover du?*

Trond Wormstrand

Inn i skogen fra Losby ser det slik ut i april 2026. (Foto: Gunnar Kagge).

Se hva som skjer når alle hogster får grønt lys

Tekst: Gunnar Kagge

Det er flere år siden Rølingen og Lørenskog sa nei til en søknad om hogst i Østmarka. Resultatet er at det blir fattigere natur og dårligere turopplevelser.

Alle grunneiere som vil hugge skog innenfor markagrensen må melde fra til kommunens landbrukskontor. Oslo, Lørenskog og Rølingen har felles kontor. Saksbehandlerne der er ikke vanskelige å ha med å gjøre for skogeierne. De sier rutinemessig «ja», også når miljøorganisasjoner advarer om at naturverdier går tapt. Og hvis Naturvernforbundet eller Østmarkas Venner klager på hogsten blir saken sendt over til Statsforval-

terens landbruksavdeling. Organisasjonene får aldri medhold i klagene.

Når alle hogster får grønt lys, blir skogen grå.

For å synliggjøre hvordan hogstene de siste årene påvirker naturen, har Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) bistått Østmarkas Venner med å plote inn hogster

i Østmarka på kart. Kilden er Miljødirektoratets kartdata. De bruker satelittfoto og viser hvor skogen er endret. Feilkilder kan være andre tap av skogdekke, skogbranner eller store vindfellingene. De er neppe store nok til å påvirke helheten vesentlig.

Databasen er ikke helt oppdatert. Den viser ikke hogster utført i 2025, og selvsagt ikke hogster det ble søkt om i fjor, som gjennomføres i år.

Gode priser og mer hogst

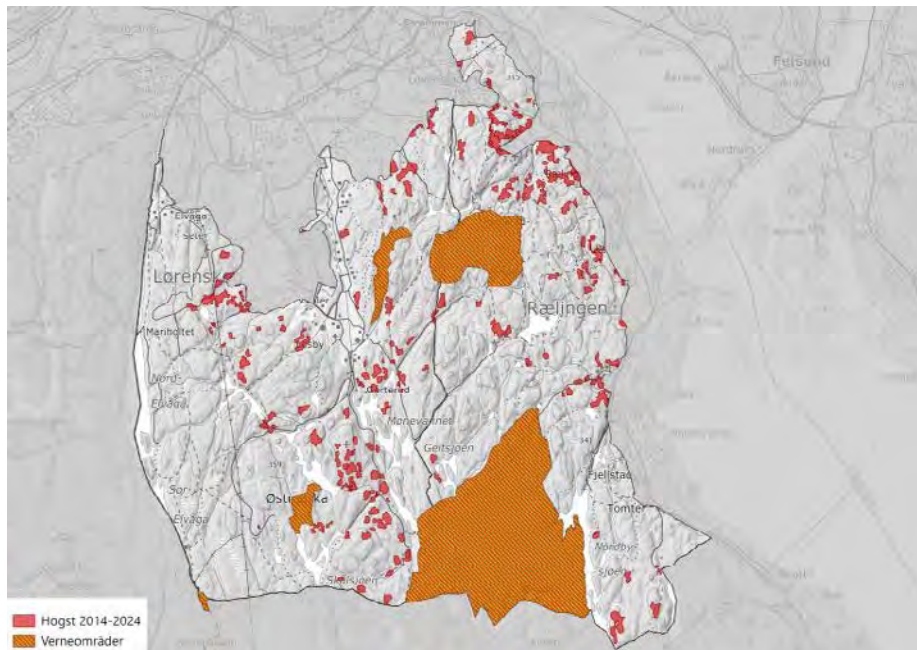
I Rælingen og Lørenskog ble det sendt inn 89 hogstøknader i 2025, på til sammen 1534 dekar. Av dette var det 63 flate- eller frøstillingshogster. Frøstillingshogst betyr at det blir stående igjen tre til 15 trær per dekar.

Dersom alle disse gjennomføres, vil de dekke 954 dekar, eller 133 fotballbaner.

I et nyhetsbrev fra Regionkontoret for landbruk i Oslo, Lørenskog og Rælingen, står det at de høye tømmerprisene har ført til mer hogst. I 2025 ble det tatt ut 85.550 kubikkmeter tømmer i de tre kommunene. I 2024 og 2023 var uttaket henholdsvis 53.000 og 64.000 kubikkmeter. Dette er tall for alle de tre kommunene, og ikke bare uttak fra Østmarka.

Tallene forteller klart hvordan uttaket øker med tømmerprisene.

Kartet under har NOA laget, ved hjelp av data fra Miljødirektoratet. Det viser hogster fra 2014 til 2024.

Ti år med hogst i Rælingen og Lørenskog. Kilde: Miljødirektoratets kartdata.

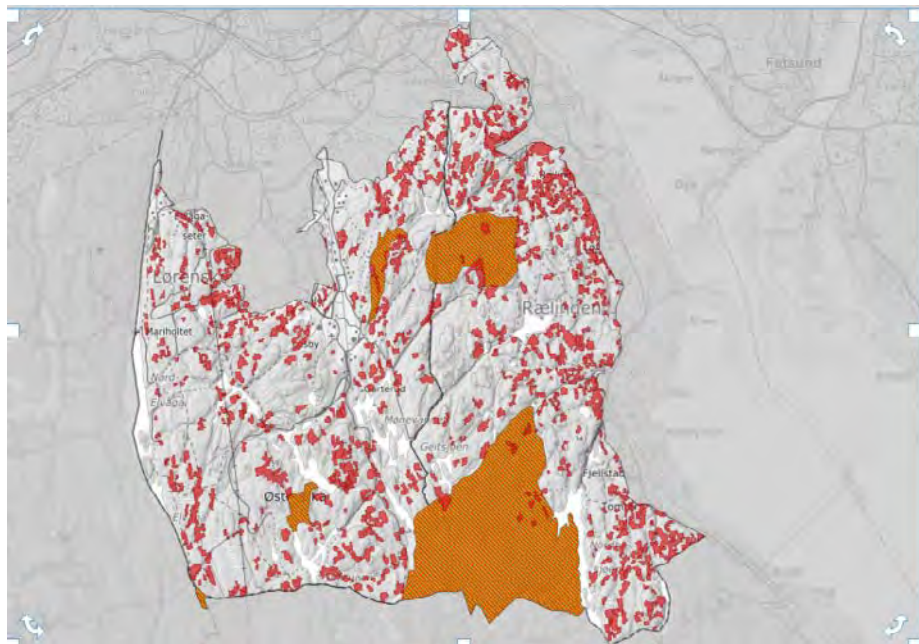
Selv om skogeierne er pålagt å rydde, tar det ofte mange år før sporene etter hogst er borte. (Foto: Gunnar Kage).

Med tanke på tallene fra Landbrukskontoret om hogst i 2025 og 2026, kan vi regne med at det vil bli en god del flere røde flekker på kartet.

Selvsagt er det ikke slik at alle hogstfeltene inneholdt spesielt verdifull natur. Hver for seg kan det være argumenter for å tillate mange av dem.

Vi må se utviklingen over flere år for å forstå hva som virkelig skjer med skogen vår.

Kartet under viser hva som har skjedd i den nordøstre delen av Østmarka de siste 28 årene.

Røde felt viser flatefrøstillingshogst i Lørenskog og Rælingen fra 1996-2024. Orange felt viser områder vernet etter naturmangfoldloven. At det er markert hogst i verneområdene, skyldes at de ble vernet etter at det ble hogget der. Kilde: Miljødirektoratets kartdata.

Fra de populære utfartsstedene i Lørenskog og Rælingen er det knapt mulig å legge ut på tur uten å gå i skog som er merket av hogst. Ofte er eldre, variert og spennende skog erstattet av «plantasjeskog». I skogbunnen er det gjerne tydelige spor etter de tunge hogstmaskinene.

Kartene viser hvordan «nærskogen» for veldig mange av landets tettest befolkete områder er hogget ned. Det betyr langt kjedeligere naturopplevelser for barn og andre som ikke kommer seg langt inn. Selv i hjertet av Marka møter de sprekeste store flater som er hogget ned.

Mange av dyrene i Marka er avhengige av den varierte naturen, hogsten gjør at de får

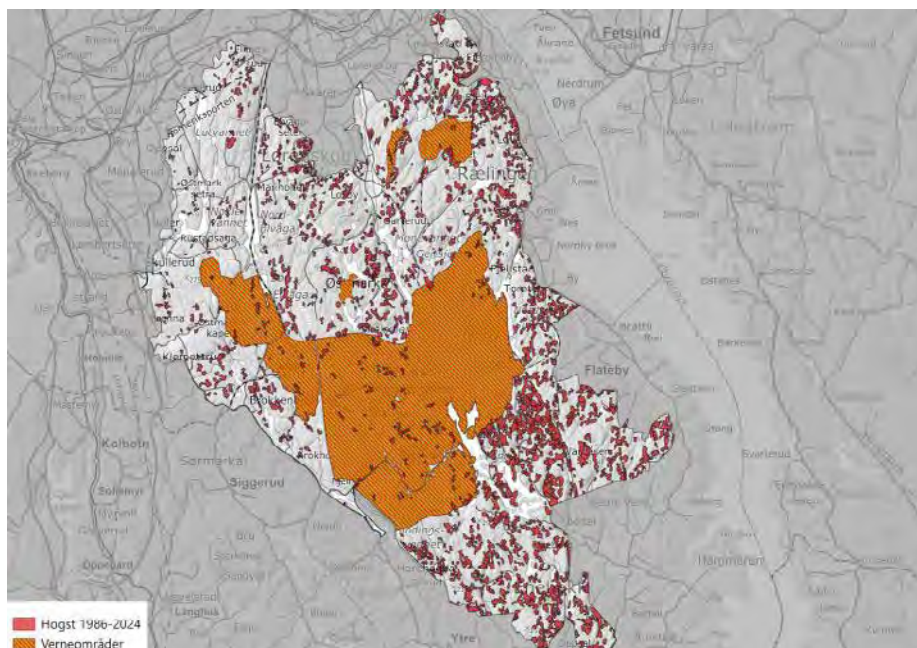
mindre plass å boltre seg på. Det biologiske mangfoldet har veket plassen for ensartet, lite spennende «plantasjeskog».

Med andre ord bidrar kommunene med hver enkelt hogst til at naturen utarmes, tross markalov, naturmangfoldslov og Norges forpliktelser når det gjelder naturmangfold.

Flere av hogstene skjer i såkalt naturskog, hvor det er få spor etter menneskelig aktivitet.

Ikke bare i nord

Kartet under viser hogster i hele Østmarka de 40 siste årene. Det har vært intensivt skogbruk i Enebakk også. Der er det heller ikke mye naturskog igjen.

Også i Enebakk hugges det svært mye, bildet viser hogster de siste 40 årene.

Kilde: Miljødirektoratets kartdata.

Østmarka midt i april. Da orrhanene spilte opp, kunne man høre skogsmaskinene begynne dagen noen kilometer unna. (Foto: Gunnar Kagge).

Allikevel er det spesielt viktig at Lørenskog og Rælingen tar ansvar. Kommunene er store tilflyttingskommuner. Det betyr at stadig flere innbyggere vil søke mot Østmarka for rekreasjon, trening og naturopplevelser.

Kartene viser at det år for år blir vanskeligere å la barn oppleve urørt natur i disse kommunene.

Vil samarbeide med politikerne

Leder Helga Gunnarsdóttir i Østmarkas Venner sier at det har vært en årelang frustrasjon at de to kommunene innvilger alle hogstøknader.

– I saken om Dammyrveien sa Sivilombudet at kommunepolitikerne har anledning til å

nekte bygging av skogsbilveier. Så langt har søknader om veier og hogster nærmest blitt innvilget på autopilot. Nå vet vi at politikerne har mer handlingsrom. De kan ta hensyn til både naturverdier og friluftsliv. Vi håper at Ombudets uttalelse kan åpne for mer samarbeid med politikerne i de to kommunene.

Østmarkas Venner er opptatt av at vi må ta vare på naturen i nærheten av der folk bor. Lørenskog og Rælingen er to av kommunene i landet med høyest befolkningsvekst.

– Da er det spesielt viktig at politikerne sender signaler til Landbrukskontoret om at disse nærskogene må skånes mot hogst, sier styrelederen.

Guidet tur til Kristenseteråsen

Hva: Guidet høsttur

Hvor: Oppmøte P-plassen på Bysetermåsan

Hvem: Johan G. Ellingsen, ØV

Når: Søndag 30. august kl. 10:00

Vi inviterer til guidet høsttur inn det området av Enebakk kommuneskoger som skal inn i nasjonalparken. Vårt styremedlem Johan G. Ellingsen tar oss med på tur denne dagen.

Turen starter på parkeringen ved Bysetermåsan og vi går mot sør i retning mot Ålmarktjern og Vinholtjern over Kristenseteråsen med en sving bortom Rottjern tilbake til utgangspunktet.

Turen går på stier og noe «bushing» og er beregnet til å ta om lag 5 timer. Enkelte partier er litt kronglete, men stort sett fint terreng å gå i.

Godt skotøy og klær etter vær – ingen værforbehold!

Ta med drikke og matpakke.

Vi går i rolig tempo med pauser.

Deltagelse på turen skjer på eget ansvar.

Arrangementet er gratis, og det er ingen påmelding.

Arrangementet gjennomføres med støtte fra:

AKERSHUS
FYLKESKOMMUNE

*Et parti av stien over Kristenseteråsen.
Foto: Bjarne Røsjø.*

Hva er hva, og hvilke regler gjelder i de forskjellige områdene? (Alle foto: Gunnar Kagge).

Hva er lov og hva er forbudt i nasjonalparken?

Tekst: Gunnar Kagge

I Østmarka har vi markaloven, friluftslivsområder, nasjonalpark og naturreservater. Hva betyr alt sammen, hva slags vern gir de og hva har vi lov til der?

Først og fremst har vernet to formål. Selv-sagt skal naturen vernes mot ødeleggende inngrep. Samtidig skal vår mulighet til å oppleve urørt natur sikres. Skal målene nås, må vi ha regler om hva vi kan og ikke kan gjøre.

Reglene kan virke uoversiktlige og varierer etter hva slags verneområde eller hvilken kommune man har lagt turen til.

Det er ikke alltid lett å finne svar på spørsmål som: Kan man telte, fiske og plukke bær

i nasjonalparken? Er det lov å sykle i naturreservater? Når kan man brenne bål?

Seniorrådgiver Dag Evert Borud hos Statsforvalteren i Østfold, Oslo, Akershus og Buskerud tok utfordringen og forklarer noen av de viktigste reglene.

Men han advarer mot å tro at oversikten vi har satt opp her er helt utfyllende – du er alltid selv ansvarlig for å sette deg inn i reglene når du besøker et verneområde eller driver med noe som kan påvirke natur- eller kulturminneverdier.

Vern og bruk

Dag Evert Borud forklarer at vernet av Østmarka er delt i soner, hvor man under arbeidet med nasjonalparken tilpasset verneform til eksisterende verneverdier og eksisterende bruk.

De vestligste delene av Marka ligger nær store boligfelt, parkeringsplasser og kollektivtrafikk. De brukes mye av idrettslag og er populære turområder.

Selv om disse områdene også inneholder naturverdier, er de ikke beskyttet av annet enn markaloven.

Også utenfor de spesielle verneområdene, gjelder det generelle regler for bruk av skogen:

- Det er båndtvang fra 1. april til 20. august. Noen steder kan båndtvangen forlenges, og det kan innføres ekstraordinær båndtvang i spesielle perioder. Hundeeiere plikter å kjenne reglene før de slipper hunden, og å forholde seg til reglene i hundeloven som gjelder i hele

landet – blant annet skal du til enhver tid ha kontroll på hunden, også når den går lovlig løs utenfor båndtvangsperiodene.

- Fra 15. april til 15. september gjelder det generelle bålforbudet, men du er alltid ansvarlig for å ikke brenne bål i perioder eller på steder der det kan oppstå brann. Noen av kommunene i Østmarka har tilrettelagt godkjente bålplasser, men ikke alle. I perioder med høy brannfare kan det innføres totalt forbud mot å gjøre opp ild, også på godkjente bålplasser.
- Ifølge allemannsretten kan du sette opp telt i utmark, i inntil to døgn. Husk i tillegg restriksjoner på leirslåing i restriksjonssoner rundt drikkevannskilder. «Utmark» er definert i friluftslvsloven. Kort fortalt er det områder som ikke er dyrket, i Østmarka gjerne skog og myrområder.
- Å fiske forutsetter som regel at man har løst fiskekort. Det er også regler for minstemål. Alle er ansvarlige for å sette seg inn i reglene som gjelder der man vil fiske.
- Det er en selvfølge at man ikke kaster søppel eller ødelegger naturen på andre måter.
- Rundt drikkevannskilder kan det gjelde spesielle regler. De står gjerne på lett synlige plakater.

Friluftslvsområder

Litt lenger sør og østover fra bebyggelsen i Oslo, inn i skogen, kommer man til friluftslvsområdene. De ligger som en buffersoner rundt nasjonalparken. Det viktigste her er å verne naturverdiene og samtidig gi lett tilgang til gode naturopplevelser.

Litt lenger inn i skogen kommer vi til friluftslivsområder.

– De er for eksempel flotte områder for familieturer, sier Borud.

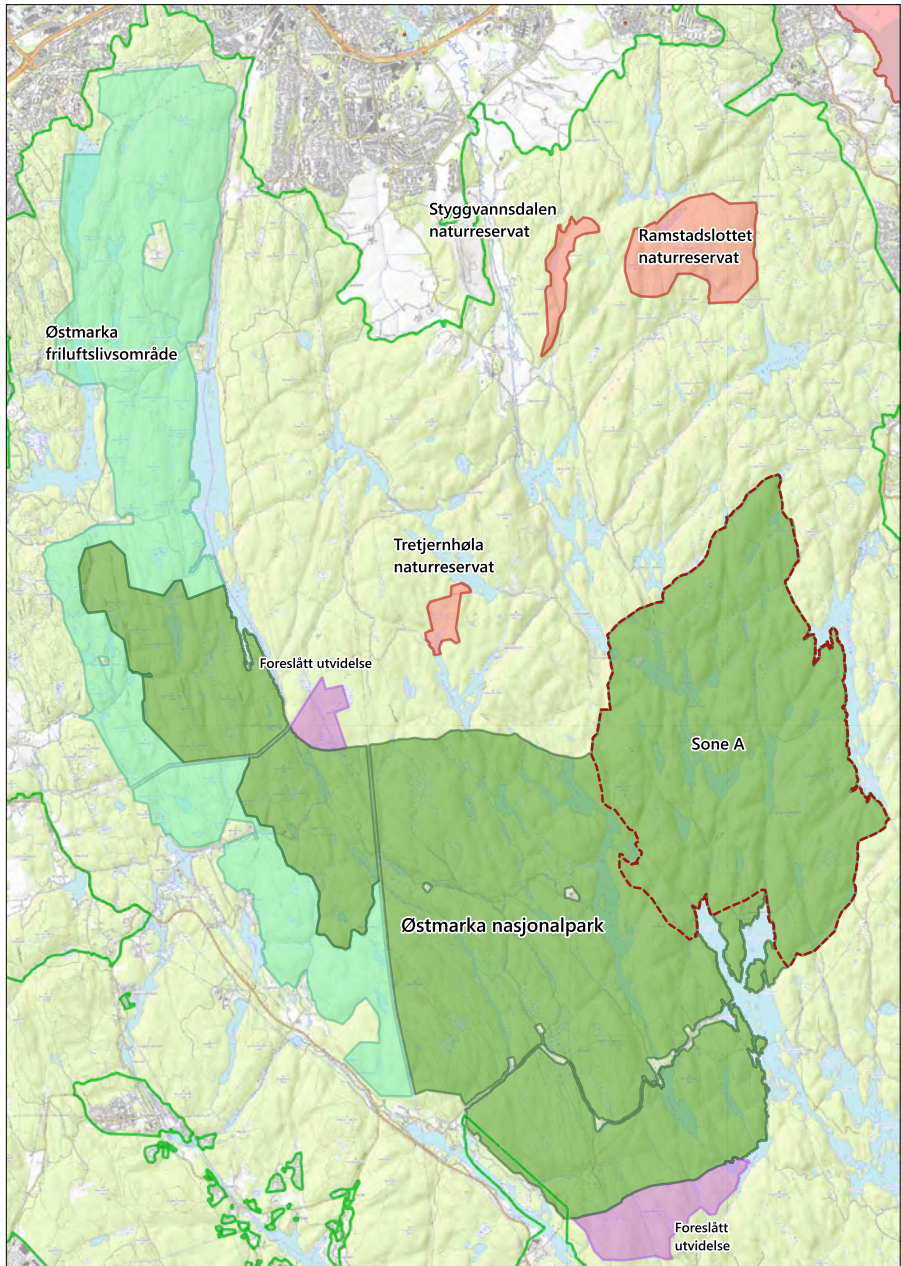
Dette har du lov til i Østmarka friluftslivs-område:

- Ferdsel til fots og på ski, også utenfor stier
- Plukking av bær og matsopp til eget bruk
- Teltning i tråd med allemannsretten (vanligvis inntil 2 døgn)
- Bålbrenning med tørrkvist eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk
- Sykling og ridning er kun tillatt på stier, veier og islagte vann i friluftslivsområdet
- Jakt og fiske etter vanlig lovverk

Dette er eksempler på ting du ikke har lov til i Østmarka friluftslivsområde:

- Skade på dyreliv og vegetasjon, herunder både levende og døde trær – både stående og liggende døde trær er vernet.
- Flytting av eller skade på kulturminner
- Oppsetting av viltkameraer og andre tiltak og innretninger.
- Motorisert ferdsel
- Bruk av drone

Arrangementer som utgjør en fare for skade på verneverdiene, må ha tillatelse fra forvaltningsmyndigheten.

Kart over Østmarka som viser utbredelse av de ulike verneformene. Kilde: Naturbase mai 2026.

Nasjonalparken

Et lite stykke lenger fra tettbygde strøk, og et trinn opp på «vernestigen» er nasjonalparken. Det var en stor seier for Østmarkas Venner da den ble opprettet.

Hjemmelen for å opprette nasjonalparker ligger i naturmangfoldloven.

I nasjonalparken er målet både å sikre det spesielle skogsområdets økosystem og gi folk flest muligheten til å «oppleve naturen uforstyrret gjennom naturvennlig og enkelt friluftsliv».

I nasjonalparken har du lov til:

- Ferdsel til fots og på ski, også utenfor stier
- Plukking av bær og matsopp til eget bruk
- Telting i tråd med allemannsretten (vanligvis inntil 2 døgn)
- Bålbrekking med tørrkvist eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk
- Sykling og ridning er kun tillatt på stier, veier og islagte vann utenfor nasjonalparkens sone A
- Jakt og fiske etter vanlig lovverk

Dette er ikke tillatt:

- Skade på dyreliv og vegetasjon, herunder både levende og døde trær
- Flytting av eller skade på kulturminner
- Oppsetting av viltkameraer og andre tiltak og innretninger
- Motorisert ferdsel
- Bruk av drone
- Arrangementer som utgjør en fare for skade på verneverdiene må ha tillatelse fra forvaltningsmyndigheten

Deler av nasjonalparken er definert som sone A. Dette er en videreføring av det tidligere Østmarka naturreservat, og her er det strengere regler enn i resten av nasjonalparken, tilsvarende det vi ellers finner i naturreservater i andre deler av Norge:

- Sykling og ridning er forbudt
- Forbud mot utplassering av orienteringsposter uten spesifikk tillatelse
- Strengere regler for å arrangere idrettsarrangementer og tilrettelegge for ferdsel

I nasjonalparken og naturreservatene kan vi oppleve gammel skog og urørt natur.

Naturreservater

Noen naturområder er så verdifulle at det generelle nasjonalparkvernet ikke er nok. I tillegg til nasjonalparkens sone A finnes det derfor tre naturreservater i Østmarka: Tretjernhøla, Styggvannsdalen og Ramstadslottet.

Reservatene er som sone A i nasjonalparken. Her finner vi den virkelig gamle skogen og andre naturtyper som krever spesielt vern.

Dette er områder der naturverdiene har høyeste prioritet, over hensynet til friluftslivet.

For å vite hva som er lov eller forbudt i et spesifikt naturreservat, må du lese verneforskriften for det enkelte reservatet.

Dette er som regel tillatt:

- Ferdsel til fots og på ski (men noen reservater har restriksjoner mot ferdsel i visse områder eller perioder av året)
- Plukking av bær og matsopp

Ofte forbudt i naturreservater:

- Sykling og ridning
- Bruk av droner
- Oppsetting av viltkameraer
- Flytting av stein eller annen skade på jordsmonn
- Skade på vegetasjon, herunder plukking av blomster og skader på levende og døde trær
- Bålbrenning

Vi minner om at denne oversikten ikke er helt utfyllende.

Østmarksetra troner med utsikt over Ulsrudvann (Foto: Even Saugstad).

Østmarksetra 100 år!

Tømmerbygning med historie i veggene

Av Even Saugstad

I mai 1926, for hundre år siden, ble Østmarksetra åpnet! Den store tømmerbygningen på Ulsrudåsen ligger der som et Soria-Moria-slott. Men før hytta ble reist, var det mye uenighet – både om hvor og hvordan den skulle bygges.

Friluftsfolket og idrettsungdommen ønsket seg et utfartssted tilsvarende det vestkant-folket hadde på Frognerseteren. Men hvor skulle hytta ligge? Og skulle materialene fra dragestilvillaen som hadde stått på Sarabråten brukes? Og hva skulle navnet være?

Navnet ble man raskt enige om. Det måtte være Østmarksetra – eller på den tida Østmarkseteren – selv om det aldri hadde vært noen seter her. Hvor den skulle ligge ble derimot diskutert lenge. Både ved bredden av Skøyenputten og Sarabråten ble luftet

som alternativ før kommunens folk valgte stedet den ligger i dag. På spørsmålet om hvorvidt laftetømmeret etter Heftyes store villa på Sarabråten skulle brukes eller ikke, var det arkitekten som fikk bestemme – og han ville, ikke overraskende, bygge helt nytt.

Så ble vei anlagt, løsning for drikkevann og kloakk funnet og håndverkere var i sving i regi av en samarbeidskomité mellom Oslo og Aker som da var to kommuner.

4. mai 1926 ble hytta offisielt åpnet og det ble holdt en stor innvielsesfest. 60 gjester var invitert, her var kommunetoppene fra Oslo og Aker og en rekke ildsjeler fra idrettslivet. Taler med godord til arkitekt og initiativtakerne ble holdt, og byggekomiteens formann, Otto Jul Kristofersen, skrøt blant annet av Oslo Skiklub og Johan Skau som viktige pådrivere i arbeidet for å få et serveringssted i Østmarka. Formannen nevnte også i sin tale stridighetene rundt plasseringen av «setra», og dilemmaet nybygg eller resirkulering av Sarabråten-bygget og konkluderte med at det hadde blitt en meget god løsning. Han takket også arkitekt Astrup for vel utført jobb: «Hans vakre planer, hans kunstneriske syn og hans aldri svikende interesse skylder vi at Østmarksæteren er som den er.»

Nå kunne idrettsfolket ha en base og startsted for sine løp og konkurranser. Nå fikk turfolket et sted å stikke innom på vei videre inn i Østmarka og nå fikk de som ønsket en god restaurantmiddag et sted å gå til.

Dette var en tid da friluftslivet var i vinden. Samtidig som Østmarksetra ble etablert,

Folksomt på terrassen utenfor Østmarksetra i 1959. (Foto: Leif Ørnelund, Oslo Museum).

bygde kommunen en tilsvarende stue på Grefsenkollen. Også Kikutstua og Ullevålseter ble bygd på 1920-tallet. Trikken til Oppsal startet å gå samme år som Østmarksetra ble åpnet og gjorde at Østmarka og Østmarksetra ble oppdaget av folk fra større deler av byen.

Før idrettsfolk og festløver

Den lokale skiklubben i Gamlebyen, Oslo Skiklub, arrangerte hopprenn på Sarabråten og i tillegg langrenn med start fra Østmarksetra allerede første vinteren serveringsstedet var i drift. Stedet kunne tilby eget legerom, smørerom og dusj, samt oppholds- og hvilerom for løperne.

Østmarksetra hadde fra første stund tilbud både til turpublikummet og til de som ønsket høye smørbrød, store middager og gode viner. Her var det hvite duker og kelnere i restauranten, mens det i kafeen var enklere servering.

Interiør fra Østmarksetra i 1972. Jan Engblom bak disken mens de to kokkene, Fleming Poulsen og Øyvind Johannessen har tatt rollene som gjester. (Foto: Leif Ørnelund, Oslo Museum).

Musikk og dans hørte med på Østmarksetra de første tiårene. Det ble blant annet opplyst at den kjente «Mehlungs trio» spilte hver aften og at det var dans onsdag, fredag og søndag. Seinere var det et jazzband som sørget for musikk og stemning på stedet. På 1950-tallet ble det spilt opp til dans hver kveld i peisestua, mens gjestene i spisesalen kunne innta måltidet til musikk av danske Max Fro som håndterte både piano, Hammondorgel og gitar. Det ble meldt om ekstremt stor interesse for Østmarksetras danseskvelder, og for å få maksimalt utbytte av underholdningen ble musikken overført pr. høyttaler til tilstøtende rom.

Høytidsdagene ble behørig markert her ved inngangen til Østmarka. 17. mai var det festsupé, smørbrød og dans. St. Hansaften annonserte de med stort fyrverkeri ved midnatt og hawaiiimusikk ved Assmann-familien, bål og illuminasjon (lysarrangement).

I tillegg til å være stedet for dansemoro og sportsarrangementer, hadde også Østmarksetra søndagsgudstjeneste! I 1931 var en komité i sving for også å sørge for den åndelige føden for folk som var på vei til skogs.

Brann!

Allerede etter et drøyt års drift skjedde det tragiske for den store trebygningen. Brann brøt ut natt til 4. oktober 1927 og det var dramatisk da tre av de ansatte måtte hoppe ut fra andre etasje. Hele østre del av bygningen var totalskadet. Direktør Nylén fortalte til Aftenposten: «Jeg har min leilighet i anden etage i østfløien. Jeg våknet litt før kl. 5 ved at høre larm nede fra første etage. Jeg rev på mig nogen klær og sprang ut. Da så jeg portier Olsen, som ligger i et tilstøtende rum, også var oppe og allerede på vei ned trappen. Idet han river døren op velter røken og gjennom trappen og blinder mig fullstændig. Nu kom forretningsfører Strand, som også bor i østfløien, til og vi forsøker at finde Olsen, som famler om i den tætte, kvælende røk. Omsider får vi fatt i ham, springer alle op trappen igjen og ut på balkongen i anden etage. Derfra hopper vi ned. Vi kom alle godt fra spranget.» Brannvesenet fra både Bryn og Oslo sentrum rykket ut og pumpet vann fra Ulsrudvann for å slukke brannen.

Etter flere måneders reparasjonsarbeider kunne restauranten gjenåpnes i mars 1928.

Utrolige tilbud og planer

I og rundt Østmarksetra har det opp gjennom historien vært mange mer eller mindre seriøse planer og aktiviteter for å gjøre stedet mer attraktivt. Allerede i åpningsåret kunne Aftenposten fortelle at den driftige direktøren hadde gjort en avtale med en

same, eller en *fjeldfynn* som det het den gangen, om muligheter for tur med reinsdyr og slede. Samen holdt til like ved Østmarkseteren og hadde pulk og tre rein tilgjengelig.

Ulsrudvann rett nedenfor Østmarksetra var mye brukt både sommer og vinter, og restauranten stelte også pent med friluftsfolket her. I en annonse vinteren 1934 fortelles det at «Det er fin skøyteis på Ulsrudvannet. Det blir utsendt grammofonmusikk på isen». På sommerstid var også vannet et trekkplaster for friluftsfolket. Etter en opprustning av området, kunne Nordstrands blad melde i april 1946: «Om sommeren vil det komme til å bli det rene *Ingierstrand med friluftsbad midt i skogen. Her blir stupebrett og badestrand og frisk luft*».

Av andre fasiliteter kan nevnes at badstubad var noe som ble tilbudt etter krigen. Hver onsdag fra 17.00 til 20.00 kunne den som ønsket det få denne luksusen i underetasjen på Østmarksetra.

I 1938 ble det vurdert å anlegge en idrettsbane ved Ulsrudvann og Østmarksetra. Forslagsstillerne så for seg en skøytebane etter mønster av den da nylagde skøytestadionen på Tryvann (nedlagt 1974). Om sommeren skulle det være bane for friidrett her. Forslaget ble nedstemt med 8 mot 7 stemmer i Aker kommunes formannskap. Det ble blant annet argumentert med at en skøytebane rett ved det islagte Ulsrudvann ville ha liten funksjon.

En del år seinere, i 1959, ble det reist forslag om å anlegge en dyrepark ved Østmarksetra. 400 mål skulle avsettes til formålet, og her skulle det være mulig å se både isbjørn, jerv,

gaupe og sjøløver. Også det ble nedstemt og dyreparken ble i stedet etablert ved Mosseveien (der Tusenfryd er i dag).

Østmarksetra hadde like etter krigen noe så moderne som radio-overføring rett ut i restauranten. Gjestene kunne altså høre NRKs ene kanal, enten det var nyheter, fiskerimeldinger eller sport (kanskje særlig det!) direkte mens de spiste. Og ikke nok med det, de *ansatte* fikk også ta del i radiolyttingen. Arbeiderbladet kunne 20. juni 1946 fortelle: «Kjøkkenpersonalet på Østmarkseteren ble meget behagelig overrasket forleden. Da direktøren la inn nytt radiomottakeranlegg i restauranten, sørget han for at det også ble satt opp et apparat i kjøkkenet til glede og nytte for kjøkkenpersonalet. Det er første gang en restauratør sørger for sitt personale på denne måten, og de ansatte er meget glade for dette tiltaket.»

FAKTA: Østmarksetra

- Bygget i 1926 som et spleiselag mellom Aker og Oslo kommune
- Arkitekt var Thorvald Astrup som har tegnet en rekke industribygg i tillegg til blant annet Skjennungstua og Kikutstua
- Ligger øverst i Sarabråtveien ved parkeringsplassen ved Ulsrudvann
- Dagens vertskap og eiere er Wenche og Jan Engblom
- Åtte fast ansatte i tillegg til 10–12 som kalles inn i hektiske perioder
- Nettsider: <https://ostmarkseteren.no>

Engblom i 80 år

Det er ikke bare restauranten som i år kan jubilere. Det er i år 80 år siden Engblom-familien flyttet inn. Dagens driver, Jan Engblom, var bare fire år da han flyttet til skogs sammen med foreldrene Rolf og Solveig Engblom. Jan forteller: – Vi bodde på Godlia, og for meg var det som å komme til et Soria Moria-slott, en fantastisk bygning med enormt med vinduer.

Faren hadde bakgrunn fra både ærverdige Britannia i Trondheim og Grand i Oslo og Østmarksetra ble livsverket hans, og etter hvert sønnens. Junior minnes hvordan mengder av turfolk trakk til Østmarksetra de første årene, særlig på søndagene.

– Den gangen gikk mennene tur i hatt og frakk, og damene hadde pelskåper når det ikke var for varmt, forteller Engblom.

Jan og kona Wenche overtok driften på 1970-tallet. Jan hadde tatt utdanning som kokk og servitør og startet å jobbe i familiebedriften i 1964. Eller egentlig allerede som 12-åring. Da var jobben hans å selge sigaretter ved bordene i restauranten. Om sommeren tok Jan turen ned til badeplassen ved Ulsrudvann med kasse med is på maven og tilbød forfriskninger til badegjestene.

– På vintersøndagene ønsket noen av gjestene transport ned fra restauranten til bunnen av Sarabråtveien på kjelke, det gikk nemlig mye raskere enn å gå, forteller Jan Engblom i dag. Han var som unggutt kjelkefører og tjente 25 øre pr. tur før han igjen løp opp den bratte bakken og fikk en ny kunde bakpå kjelken.

Dagens vertskap på Østmarksetra, Jan og Wenche Engblom fotografert på en samling i anledning hundreårsjubileet i mai i år. (Foto: Even Saugstad).

Tidene endres

Behovet for Østmarksetra som en markastue endret seg opp gjennom 1950- og 1960-tallet. Nå var ikke lenger Østmarksetra turmålet men startstedet hvor folk parkerte. Serveringsstedet ble mer og mer en plass hvor folk trakk til for å ta seg en øl. Familiefolk og sportsungdom som tidligere hadde utgjort en viktig del av kundekretsen uteble. Driver Engblom fikk tidlig på 1980-tallet kjøpt huset av Oslo kommune. Han valgte å endre stedets profil og Østmarksetra ble plassen for sluttede selskaper, firmasammenkomster og konferanser. Små og store familiemiddager kan de også arrangere.

Inventaret er i stor grad holdt i samme stil som det alltid har vært, og dagens eier trekker blant annet fram de flotte gyldenlærstolene i andre etasje. 57 slike eksklusive stoler ble kjøpt inn av Engblom senior, så her sitter gjestene standsmessig ved langbordet, enten det er bryllupsmiddag eller firmaseminar.

Tidligere var det i sidebygningen såkalt tjenerbolig – her bodde de ansatte i en tid da

det var vanlig å bo og jobbe på samme sted, særlig hvis stedet var så langt utenfor allfarvei som Østmarksetra. Dette behovet falt etter hvert bort, og sidebygningen ble gjort om til bolig for vertskapet. Da ble den tidligere direktørboligen i annen etasje gjort om til selskapslokaler. I dag kan Østmarksetra ha fem parallelle arrangementer i sine lokaler, omkring 200 gjester kan være der samtidig.

Prominente gjester

Foruten god mat av gode råvarer, er serveringsstedet kjent for sin vinkjeller. Restauranten var den første i landet som ble tildelt diplom fra The International Wine and Food

Society for sin fremragende kokkekunst, ut-søkte vinkjeller og gode service.

Kjendisene som har besøkt stedet er mange, og mange selebre gjester har skrevet sin hilsen i gjestebøkene og flere har også sendt takkekort som pryder en av veggene i restauranten. Her takker blant annet Wenche Myhre for god service på sin 50-årsdag og Ludvig (Kjell Aukrusts alter ego) takker for at han og hans husband med gjester fikk et slikt uforglemmelig måltid. Kongefamilien har også vært på arrangementer her. Av andre kjendiser som har besøkt restauranten i kanten av Østmarka kan nevnes Elton John, gutta i a-ha og skuespilleren Bo Derek.

Bunkersen under Østmarksetra

Våren 1944 ble Østmarksetra rekvirert av den tyske okkupasjonsmakten. Det var den tyske marine som flyttet inn med sin stab. I fjellet under restauranten sprengte de ut et 2000 kvadratmeter stort bunkersanlegg. I denne store fjellhallen ble det satt opp en brakke i to etasjer med 60 fullt utstyrte rom. I dette bombesikre anlegget var tanken at Reichskommisariatet skulle ha tilflukt hvis de allierte gjorde invasjon i landet. Det ble satt opp en vakthytte nær dagens parkeringsplass,

Bunkersanlegget i 1994.
(Foto: Østensjø lokalhistoriske biler).

og piggrådgjerdet og nedgravde telefonledninger gjorde det militære anlegget fullverdig. Så lenge det varte.

Etter krigen tok sivilforsvaret over bunkersen, men før det var det i flere runder omvisning i regi av Norsk Folkehjelp i det som ble kalt «tyskergrotta» eller «Østmarkgrotta». Arrangørene kunne fortelle at interessen for hva hula skjulte var stor, og det sto lange køer av nysgjerrige utenfor porten de helgene det var omvisning.

Etter at Sivilforsvaret hadde disponert anlegget, var den store hallen i bruk noen år som innendørs minigolfbane. I 2013 var verken Oslo kommune, Sivilforsvaret eller andre interessert i å vedlikeholde den tidligere bunkersen, og den ble avstengt og låst for godt. Trodde man. Men i 2018 ble den igjen åpnet og brukt under innspillingen av en av episodene i TV-serien om politietterforsker William Wisting.

Østmarka-vennen Knut Johannesen huskes kanskje aller best for verdensrekorden på 10 000 meter under olympiaden i Squaw Valley i USA i 1960: Da gikk Kupper'n i mål med tiden 15.46,6 og forbedret Hjalmar Andersens åtte år gamle verdensrekord med 46 sekunder. Arkivfoto: NTB.

Østmarkas Venner 60 år

Lokalavisa slo på stortromma om Østmarkas Venner i 1967

Tekst: Bjarne Røsjø

Lokalavisa Gamle Aker Budstikke slo på stortromma etter at Østmarkas Venner ble etablert i november 1966 og utga et helt spesialnummer om foreningen. Der fastslår ØVs første styreleder Reidar Eriksen at «Bare en sterk opinion kan redde Østmarka», og selveste Knut Kupper'n Johannesen underskriver på at vi må bevare Østmarka.

Vi kan regne med at de første styremedlemmene i ØV ble ekstra stolte over å få Knut Johannesens anerkjennelse i en spesialutgave av lokalavisa. Skøytekongen med tilnavnet «Kupper'n» var jo blitt kåret til «Norges

største idrettsutøver gjennom tidene» i 1964, i en landsomfattende avstemning gjennomført av Norges Røde Kors og Sportsjournalistenes klubb. I 2026 regnes han fortsatt som en av Norges mest populære idrettsutøvere

gjennom tidene. Kupper'n var både europamester og verdensmester på skøyter to ganger, olympisk mester på 10 000 meter i 1960 og på 5 000 meter i 1964 – og han satte en hel drøss med verdensrekorder.

Knut Johannesen var født i Oslo i november 1933, og etter skøytekarrieren drev han i mange år bensinstasjon på Bøler i Oslo – hvor han fortsatt bor.

Speiderne skulle dele ut 50 000 eksemplarer

Spesialutgaven av Gamle Aker Budstikke ble utgitt 3. februar 1967 og ble funnet i arkivene etter Kjell Åbyholm (1935 – 2018), som var et aktivt medlem i ØV i mange år. Utgaven kom i stand gjennom «et godt og hyggelig samarbeid» mellom redaksjonen og Østmarkas Venner, står det i en faktaboks på førstesiden. Der står det også at utgaven ble trykt i 50 000 eksemplarer, og at distriktets speidere hadde påtatt seg å dele ut avisa.

Redaksjonen delte ut et gratis medlemskap i ØV til alle som tegnet prøveabonnementet på avisa for første kvartal 1967. Prøveabonnementet kostet fem kroner, og det gjorde også et års medlemskap i ØV for enkeltpersoner.

ØV satset på en sterk opinion

ØVs første styreleder var Reidar Eriksen, som i et intervju fastslår at «Bare en sterk opinion kan redde Østmarka». Derfor satser foreningen i første omgang på å danne en forening med stort medlemstall, for å bli mer slagkraftige. – Først når foreningen har stor tilslutning, vil dens uttalelser bli tillagt vekt hos myndighetene, sier Eriksen.

Avisa får også referert en liste over praktiske oppgaver som var blitt vedtatt på foreningens konstituerende møte i november 1966. Foreningen ble først og fremst etablert for å motvirke den pågående «asfalteringen av Østmarka». Den viktigste konkrete oppgaven er å få fastsatt byggegrenser for å hindre at bebyggelsen rundt Oslo skal fortsette å «spise» seg stadig lenger innover mot marka, sier Eriksen til avisa.

Foreningen ønsker også å hindre at marka blir ødelagt med for store inngrep, og her tenker foreningen på blant annet skogsdrift og veibygging. På tredjeplass i prioriteringslisten står det at ØV vil arbeide for regionalt samarbeid mellom kommunene rundt Østmarka, slik at skogsområdet heller ikke skal beskjæres fra andre sider enn Oslo-siden.

Du skulle ha god plass for å lese avisa i gamle dager: Fullt utbrettet blir Gamle Aker Budstikke nesten 80 cm bred. Foto: Bjarne Røsjo.

DENNE AVIS

er kommet i stand gjennom et godt og hyggelig samarbeid mellom Østmarkas Venner og Gamle Aker Budstikke. Avisen er trykt i 50 000 eksemplarer, og distriktets speidere, som alltid er beredt til å støtte opp om gode tiltak, har påtatt seg å dele ut avisen for Østmarkas Venner. På denne måten vil den opplysningsvirksomhet som Østmarkas Venner her har satt i gang, nå flest mulig av dem som naturlig skulle være interessert i Østmarka.

GAB ønsker Østmarkas Venner all fremgang i sitt arbeid med medlemsvervingen og de mange fremtidige oppgaver.

Red.

En faktaboks på forsiden forteller om hvordan spesialutgaven kom i stand.

Organisasjonen hadde delvis hell med seg i den første arbeidsoppgaven: Markaloven med markagrensa ble – etter mange år med debatter og utredninger – omsider vedtatt i 2009, men har etter hvert vist seg å være

noe av en skuffelse. Den aggressive skogsdriften pågår fortsatt i deler av Østmarka, og kommunene rundt skogsområdet har fortsatt nokså ulik Marka-politikk.

Det første styret i Østmarkas Venner i 1966 gjorde en bra jobb med vervingen, mye takket være spesialutgaven av Gamle Aker Budstikke. Fra venstre: Jacob Langli, Terje Aarnes, Arne Finstad, Arvid Staff Iversen (vara), Reidar Eriksen (formann), Thorleif Kleve, Arne Kristiansen, Øyvind Hvalby og Finn Jensen. Hugo Sandberg var ikke til stede da bildet ble tatt. Fotograf: Ukjent.

Ord om Østmarka

Enstemmighet om bevaring

Direktør Gunnar Germeten

GUNNAR GERMETEN:

(Direktør for Kommunaldepartementets administrasjon for friluftsliv og naturvern). Jeg er glad for at det offentlige sørger for å sikre friluftslivet gjennom strandløv, friluftsløv og lünnende lover og at større fjellstrøk og vidder blir fredet. I Oslo-området er det av uhyre stor betydning å få vedtatt en sikringsplan for markene våre. Når det gjelder Østmarka synes det som Oslo i særlig grad vil utvikle seg i retning syd- og østover. Om noen år vil trolig flere hundre tusen mennesker søke til Østmarka, og det er av vital betydning for disse menneskene at de får beholde denne marka i sin nærhet.

HUSMOR MARIE KROHG:

Det er utmerket at fjell-arealer og vidder blir fredet, men folk flest kan bare nytte slike områder i sine ferier. Det er minst like viktig også å tenke i daglig friluftsliv og rekreasjon. Vi må ikke fratas adgangen til en kveldstur i skog og mark. Dette gjelder ikke minst Østmarka. Ejler til en søndagstur. — ja, lørdagstur for deas saks skyld. Det er jo så mange som har lørdagsfri. — og flere blir det. Den nære mulighet til friluftsliv må sikres, og derfor må det ikke tas mer av Østmarka.

Marka må sikres slik den nå ligger, og det offentlige bør fastsette permanente byggegrenser.

KNUT STRØM:

(Tidligere landslagspiller i håndball). Det er helt klart at boligproblemet må løses. Å bo er en menneskerett. — men å ha en naturmark i rimelig nærhet av sin bolig er også en menneskerett, eller bør bli det. Østmarka er nå så beskyttet at man ikke bør gå lenger, og marka bør bevares for befolkningen i den sydlige og øst til nordøstlige del av Oslo-området. Tomteproblemen og boligbyggingen bør underkastes regionale løsninger. Med moderne veier og kommunikasjoner bør ikke det by på noen uovervinnelige vansker. Men å ta mer av Østmarka til byggegrunn vil jeg synes er ufor-svarlig.

Knut Strøm

KNUT JOHANNESSEN:

(Kupper'n). Jeg vet ikke hvor mange treningsmil jeg har tilbakelagt i Østmarka, men jeg vet at det er et flott trenings- og friluftsområde. Hadde Marka stor betydning for meg som skøyteleder, så har den like stor betydning

Knut Johannesen

nå, — og for familien da! Ikke bare forhenværende idrettsfolk, men alle bør holde seg i fysisk form. Friluftsliv bør man dyrke, ikke bare i ferien, men i alle ledige fritunder, og ikke minst i helgene. Derfor er det så viktig å ha en slik mark i nærheten av boligstrøkene. — og derfor må vi bevare Østmarka.

Turveiene ...

Fort. fra side 16

nå ferdig i hele sin lengde. Det er å håpe at myndighetene snart får noen turveier helt ernærte og så gjort kjent for publikum gjennom oppsetning av skilt. Derved kan det også samles litt erfaring som kan komme til nytte under det videre arbeide med veiene.

GAR FREMFOR Å BILE

Mange som tidligere har holdt på turveiene mener nå at de ikke har slik interesse lenger — når alle mennesker har fått bils. Man skal imidlertid huske på at skoleungdom som skal ut på ski- eller treningsturer om ettermiddagene ikke har noen bil til disposisjon. Mange eldre foretrekker også å gå stykket fra hjemmet til skogtraktene isteden for å bruke bilen når de kan ferdes etter en fredelig vei. Turveiene vil også bli brukt som daglige ferdselsveier av mange kontorfolk, husmødre og skolebarn.

Opparbeidelsen av turveier er videre i pakt med de alminnelige

Fire kjendiser som vil bevare Østmarka, Kupper'n er den suverent mest kjente.

Bare en sterk opinion kan redde ØSTMARKA

Formannen i Østmarkas Venner, Reidar Eriksen, ser optimistisk på foreningens og Østmarkas fremtid

Den 8. november i år ble Østmarkas Venner konstituert på et møte på Rustadsaga. Til tross for meget dårlig vær, var det møtt ca. 70 interesserte. Her ble de foreleipge lover vedtatt, og det ble valgt et styre fram til årsmøtet i februar.

Formannen i foreningen ble Reidar Eriksen, og i forbindelse med dette spesialnummeret av Gamle Aker Budstikke har vi hatt et intervju med ham.

— Hva var opptakten til starten av Østmarkas Venner?

— Ja, det begynte for ca. ½ år siden med at to tvrige Østmark-travere møttes i marka en søndag. Vi var enig om at tiden nå var inne til å gjøre noe konkret for marka. Vi kom sammen igjen og ble enig om forslag til navn for

foreningen, forslag til arbeidsoppgaver og forslag til foreleipge lover. Etter hvert fikk vi kontakt med enkeltpersoner som vi visste var interesserte. Etter at vi var blitt en liten flokk, våget vi spranget og bestemte konstituerende møte for foreningen.

Forts. s. 15

Reidar Eriksen

Bare en sterk opinion kan redde Østmarka, sier ØV første leder Reidar Eriksen.

Kupper'n lovpriser Østmarka

Redaksjonen har spurt fire mennesker om deres syn på Østmarka og samlet dem under overskriften «Enstemmighet om bevaring». En av de fire deltakerne i rundspørringen er selveste Kupper'n, som ikke vet hvor mange treningsmil han har tilbakelagt i Østmarka. Men det er snakk om mange mil, og skøytekongen bekrefter at Østmarka er et flott trenings- og friluftsområde:

«Hadde Østmarka stor betydning for meg som skøyteløper, så har den like stor betydning nå – og for familien da! Ikke bare forhenværende idrettsfolk, men alle bør holde seg i fysisk form. Friluftsliv bør man dyrke ikke bare i ferien, men i alle ledige fristunder, og ikke minst i helgene. Derfor er det så viktig å ha en slik mark i nærheten av boligstrøkene – og derfor må vi bevare Østmarka», mener Kupper'n.

Direktør Gunnar Germeten i Kommunaldepartementets administrasjon for friluftsliv og naturvern er også klar i sin tale: «Om noen år vil trolig flere hundre tusen mennesker sokne til Østmarka, og det er av vital betydning for disse menneskene at de får beholde denne marka i sin nærhet», sier han til Gamle Aker Budstikke.

3000 speidere brukte Østmarka

Det er ikke så rart at speiderne påtok seg arbeidet med å distribuere denne spesialutgaven av lokalavisa: På 1960-tallet var det nemlig om lag 3000 speidere i området omkring Østmarka, og avisa forteller at de 10-11 speiderhyttene i området har til sammen 250 sengeplasser.

Den første speidertroppen i hovedstaden ble stiftet av Chr. Dons 23. mai 1910 ved Haukåsen i Østmarka, hvor det senere ble satt

Medlemsverving

PR-virksomheten i tilknytning til medlemsvervingen har ført til ganske gode utslag i mellomstilgangen. Dette gjelder såvel den første, mer beskjedne folderen: "Bli medlem av Østmarkas Venner" som den store 50.000 eksemplarsjoken det ble lagt opp til i samarbeid med Østre Akers Budstikke. Østmarkas Dag hadde også en viss betydning i denne sammenheng. Videre har punkthenvendelser til distriktets organisasjoner også ført til gode resultater hva kollektiv tilslutning angår. Østmarkas Venner hadde pr. årsskiftet:

476 individuelle medlemmer
440 familiemedlemmer
72 kollektivt tilmeldte foreninger og lag.

Utdrag fra ØVs årsberetning for 1967: Medlemstallet vokste ganske fort, mye på grunn av de 50 000 eksemplarene av Gamle Aker Budstikke.

opp et minnesmerke over begivenheten. Speidertropper fra hele landet sendte inn hver sin stein fra sitt hjemsted. «Hele minnesmerket er med andre ord en rapsodi over Norges geologi, samtidig som det markerer at speiderarbeidet består av små enheter med hvert sitt særpreg», forteller lokalavisa – og minnesmerket står der fortsatt.

Avisbilag med resultater

ØVs nestleder Øyvind Pettersen har funnet foreningens årsberetning for 1967 i sine rikholdige arkiver, og der fremgår det at spesialutgaven av Gamle Aker Budstikke ga gode resultater. Foreningen ga også ut en beskjedne folder med tittelen «Bli medlem av Østmarkas Venner» det året, og det store arrangementet «Østmarkas Dag» har også hatt en betydning. Men spesialutgaven av lokalavisa hadde størst betydning for vervingen og har ført til en solid medlemsvekst.

Årsberetningen forteller at ved utgangen av 1967, snaut 14 måneder etter etableringen, har Østmarkas Venner allerede 476 enkeltmedlemmer og 440 familiemedlemmer. I til-

legg har ØV 72 kollektivt tilmeldte foreninger og lag, og blant disse finnes en rekke borettslag med til sammen 8147 familier. «På grunn av familiemedlemskap og kollektivt tilmeldte er det vanskelig å fastslå helt eksakt hvor mange mennesker Østmarkas Venner representerer, men at det dreier seg om ganske mange tusen kan det neppe herske tvil om», står det i årsberetningen.

Østmarkas Venner lever fortsatt i beste velgående, men det gikk ikke like bra med lokalavisa med det fulle navnet «Gamle Aker og søndre omlands Budstikke». Avisa ble etablert med bistand fra lokalavisa Øvre Smaalene i Askim, som senere har fusjonert med to andre aviser og er blitt til Smaalenes Avis. Ifølge Store Norske Leksikon på nett ble Aker-budstikka aldri noen økonomisk suksess, og sommeren 1976 ble den lagt ned.

Opplev Østmarkas fineste universelt utforma leirplass

Hva: Tur, bål og fiske ved universelt utforma leirplass

Hvor: Tretjerna i Nordre Follo

Hvem: Fiskeutvalget i Ski Jeger og Fiskerforening og Østmarka Venner

Når: Søndag 31. mai kl. 11:00 fra Krokhol

Fiskeutvalget i Ski Jeger og Fisk og Østmarkas Venner inviterer til tur til Østmarkas fineste universelt utforma leirplass, som er anlagt ved Tretjerna.

De som ønsker å gå felles inn til Tretjerna møter opp kl. 11:00 ved bommen ved Krokhol. Derfra er det en ca. 2 km lang skogsvei inn til leirplassen. Turen egner seg for alle, inkludert barnefamilier og personer med bevegelsesnedsettinger, også med rullestol. Du kan også velge en annen adkomst og ta deg fram til Tretjerna selv.

Ved ankomst vil Ski Jeger og Fisk orientere om leirplassen og de mulighetene den gir for opphold og overnatting. Foreningen inviterer til gratis fiske så ta med fiskestang.

Det vil også være anledning til å låne fiskestang.

Vi spanderer bålcaffe og noe å bite i, og vi fyrer opp grillbål. Ta med egen mat og drikke.

Turen er åpen for alle. Husk tursko og klær etter vær! Deltagelse på turen skjer på eget ansvar.

Parkering på Krokhol, eller ta Enebakkbussen 550 som stopper ved Krokhol hver time.

Arrangementet gjennomføres med støtte fra:

AKERSHUS
FYLKESKOMMUNE

Tretjerna leirplass. Foto: Ski Jeger og Fiskerforening.

De høyeste toppene i Rælingen

Hva: Guidet dagstur

Hvor: Oppmøte – Bommen ved Marikollen klubbhus

Hvem: Bjørnar Thøgersen og ØV

Når: Søndag 7. juni kl. 11:00

Vi inviterer til guidet dagstur over Østmarkas tak. Vårt tidligere styremedlem Bjørnar Thøgersen tar oss med på tur over Markas høyeste topper; Hektnerhøgåsen, Ramstadslottet, Barlindåsen, Bjønnåsen og Buåsen. Vi kikker også innom Kommunehytta som har en spennende historie.

Turen starter ved Marikollen klubbhus, og turen tar oss gjennom både plantasjeskog, naturskog og herlig gammelskog. Deler av turen vil gå utenfor stier i gammelskog.

Turen vil ta hele dagen og det blir mange høydemeter! Enkelte partier er myrete og/eller kronglete, men stort sett fint terreng å gå i.

Godt skotøy og klær etter vær – ingen værforbehold!

Vi går i rolig tempo med pauser. Totalt vil turen ta ca. seks-sju timer.

Ta med solid matpakke og drikke. Det blir mulig å fylle vannflaskene i vann vi passerer underveis, Ramstadsjøen, Blåtjern og Åmodtdammen.

Deltagelse på turen skjer på eget ansvar. Arrangementet er gratis, og det er ingen påmelding.

Det er stor parkeringsplass på Marikollen, alternativt kan man ta buss 350 eller 330 fra Lillestrøm til Fjerdingby (350) eller Marikollen (330).

Arrangementet gjennomføres med støtte fra:

AKERSHUS
FYLKESKOMMUNE

Bekken ned fra Slottsmåsan i Ramstadslottet naturreservat. Foto: Bjørnar Thøgersen.

NORGE P. P.

Returadresse:
Østmarkas Venner,
Postboks 85 Nordstrand
1112 Oslo

Østmarkas Venner 60 år

Arrangementer 2026

Dato	Arrangement
31. mai	Østmarkas fineste universelt utforma leirplass – med Ski jeger og fisk
7. juni	De høyeste toppene i Rælingen med Bjørnar Thøgersen
16. juni	Minnestund ved Milorgbautaen på Sarabråten – Bautaen 80 år
30. august	Guidet tur til Kristenseteråsen med Johan G. Ellingsen
12. september	Guidet tur langs Elvåga til Dammyr med Jan Olav Haugen
20. september	Med speiderne på nasjonalparktur – en hyllest til Østmarkas Venner
8. oktober	Middag og Østmarka-quiz på Mariholtet
10. november	Østmarkas Venner 60 år – i Bøler kirke
Desember	Førjulstreff for medlemmer

Arrangementene gjennomføres med støtte fra:

AKERSHUS
FYLKESKOMMUNE

Støtt Østmarkas Venner via Grasrotandelen

GRASROTANDELEN

ØSTMARKAS VENNER

Organisasjonsnummer: 871278202

32774871278202